

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ – ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ**π α ρ α δ ο σ ι α κ ή π ο ί η σ η**

Τα ποιήματα που εντάσσονται στην παραδοσιακή ποίηση διακρίνονται για την **καθαρότητα των νοημάτων** τους, εφόσον η ανάπτυξη του βασικού του θέματος ακολουθεί **λογική σειρά** και ο λόγος είναι σαφής και κυριολεκτικός. Ειδικότερα, στα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής ποίησης εντάσσουμε τα ακόλουθα:

1. Ο στίχος έχει προσδιορισμένο αριθμό συλλαβών.
2. Ο χωρισμός σε στροφές γίνεται με ορισμένο κάθε φορά κανόνα.
3. Υπάρχει ομοιοκαταληξία μεταξύ των στίχων.
4. Υπάρχει κανονικότητα στη στίξη.
5. Ο τίτλος του ποιήματος έχει άμεση σύνδεση με το περιεχόμενο του ποιήματος.
6. Υπάρχει μέριμνα για τη λυρικότητα του λόγου.
7. Τα νοήματα αναπτύσσονται με εμφανή λογική αλληλουχία.
8. Οι λέξεις, που είναι κυρίως ποιητικές, διατηρούν το σύνηθες νόημά τους, έστω κι αν αυτό διευρύνεται μερικώς στην περίπτωση των μεταφορικών εκφράσεων.
9. Δεν παραβιάζονται οι συντακτικοί και γραμματικοί κανόνες, στοιχείο που διευκολύνει τη σαφήνεια στη διατύπωση.

Η ηχητική ομοιότητα στις τελευταίες συλλαβές δύο ή περισσότερων στίχων ονομάζεται ομοιοκαταληξία ή ρίμα. Για να είναι εύστοχη η ομοιοκαταληξία δεν πρέπει να επαναλαμβάνεται η ίδια λέξη και η ομοιότητα να εκτείνεται και πριν από τα τελευταία τονισμένα φωνήεντα.

Τα **είδη της ομοιοκαταληξίας** είναι τα εξής:

α. ζευγαρωτή (ααββ)	γ. σταυρωτή (αββα)	ε. ελεύθερη ή μεικτή
β. πλεχτή (αβαβ)	δ. ζευγαροπλεχτή (ααβγγβ)	

μ ο ν τ έ ρ ν α π ο ί η σ η

Βασικά χαρακτηριστικά της ανανέωσης που παρατηρείται στους εκφραστικούς τρόπους της νεότερης ποίησης είναι:

1. Ο ελεύθερος στίχος.
2. Η χρήση του λεξιλογίου της καθημερινής ομιλίας.
3. Δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία.
4. Απουσιάζει το μέτρο.
5. Δεν υπάρχει ομοιομορφία ως προς τον αριθμό στίχων κάθε στροφής.
6. Το ποίημα δεν χωρίζεται κατ' ανάγκη σε στροφές.
7. Αν το ποίημα χωριστεί σε στροφές, η διαίρεση αυτή δεν ακολουθεί κάποιον κανόνα.
8. Η πλήρης απουσία στίξης ή η απρόσμενη χρήση της.
9. Ο λόγος είναι συνειρμικός και συχνά κρυπτικός.
10. Οι λέξεις και τα νοήματα είναι πολύσημα, γεγονός που δυσχεραίνει την κατανόηση του ποιήματος.
11. Ο εντοπισμός του θεματικού κέντρου δε είναι πάντοτε δεδομένος, καθώς είτε αποκρύπτεται είτε δηλώνεται με έμμεσο τρόπο.
12. Ο τίτλος δεν σχετίζεται πάντοτε με το περιεχόμενο του ποιήματος.

Στη μοντέρνα ποίηση εντάσσεται η **λογοτεχνική παραγωγή από το 1930 και μετά**. Η λογοτεχνική γενιά του '30 ανανεώνει ριζικά τους ποιητικούς εκφραστικούς τρόπους, με τον **υπερρεαλισμό** να αποτελεί το λογοτεχνικό εκείνο κίνημα που οδηγεί τον ποιητικό λόγο σε μια τελείως νέα εποχή.

ΕΚΚΟΚΙΣΤΗΡΙΑ Α'Νίκος – Αλέξης Ασλάνογλου, *Νοσοκομείο εκστρατείας, 1972*

Βέροια, Ελασσόνα, Δράμα – πόλεις που αγάπησα, κλειστές
ανάμεσα σε υψώματα ή σε μικρούς καταυλισμούς
σπίτια που ανοίγονται κρυφά στον κάμπο.

Σας γνώρισα τα δειλινά μέσα σ' αυλές μοναστηριών
ή σε κρεβάτια παμπάλαια όπου έζησα πρόσκαιρα
με ανθρώπους που άφησαν κάποια σημάδια, λίγα κόκαλα
θητεία παράξενη, όλο αθωότητα, γεμάτη πίστη.

Πίστη σε τι, ούτε ο ανθυπολοχαγός δεν έμεινε
ούτε όσοι φόρεσαν το ράσο κι αποκλείστηκαν
ένα παιδί αγαπήθηκε για να ξενιτευτεί
άνθρωποι που αγκάλιασα μες στους σταθμούς, άνθρωποι μόνοι.

Πόλεις κλειστές σαν περιβόλια, που με ζήσατε
εκκοκκιστήρια μιας σοδειάς, βλέπω τι έχετε δώσει.

ΑΝΔΡΕΙΚΕΛΑΚώστας Καρυωτάκης, *Ελεγεία και Σάτιρες, 1927*

Σα να μην ήρθαμε ποτέ σ' αυτή τη γη,
σα να μένουμε ακόμη στην ανυπαρξία.
Σκοτάδι γύρω δίχως μια μαρμαρυγή.
Άνθρωποι στων άλλων μόνο τη φαντασία.

Από χαρτί πλασμένα κι από δισταγμό
ανδρείκελα, στις Μοίρας τα δυο τυφλά χέρια,
χορεύουμε, δεχόμαστε τον εμπαιγμό,
άτονα κοιτώντας, παθητικά, τ' αστέρια.

Μακρινή χώρα είναι για μας κάθε χαρά,
η ελπίδα κι η νεότης έννοια αφηρημένη.
Άλλος δεν ξέρει ότι βρισκόμαστε, παρά
όποιος πατάει επάνω μας καθώς διαβαίνει.

Πέρασαν τόσα χρόνια, πέρασε ο καιρός.
Ω! κι αν δεν ήταν η βαθιά λύπη στο σώμα,
ω! κι αν δεν ήταν στην ψυχή ο πραγματικός
πόνος μας, για να λέει ότι υπάρχουμε ακόμα...

ΑΣΚΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ: Να εντοπίσετε τα στοιχεία εκείνα που δικαιολογούν την ένταξη των ποιημάτων στη μοντέρνα και την παραδοσιακή ποίηση αντίστοιχα.